

«Сеченское дело»: суть і наслідки

Одним із головних напрямів пропагандистської кампанії московського царя Петра I проти гетьмана України Івана Мазепи було «сеченское дело» – війна за свідомість запорожців і перетягування їх на свій бік. Петро I боявся, що Запорізька Січ могла перетворитися на плацдарм для турецько-татарського вторгнення, а відтак і відкриття другого – південного фронту. Одразу після переходу Івана Мазепи на сторону шведського короля Карла XII Петро I відправив на Січ власноручного листа, закликаючи запорожців до вірності цареві, православної вірі і обіцяючи за це «умножить» до них свою милість, якої вони були позбавлені через «клеветы бывшего гетмана Мазепы объявляя вас, будто вы нам не верны». Оскільки запорожці, незважаючи на запрошення царя, на «вибори» нового гетьмана в Глухів не прибули, Петро I 12 листопада 1708 року відправив на Січ «Указ кошовому отаману Костянтину Гордієнку і всьому Запорізькому війську». У цьому документі цар закликав січовиків не піддаватися на «прелести богоотступника и изменника Мазепы», повідомив про обрання «вольными голосами» гетьманом Івана Скоропадського та наказав виконувати всі його розпорядження. Щоб задобрити запорожців, Петро I сповістив їх: «...а за верность вашу к нам, великому государю, милость наша монаршеская к вам умножится и послано будет к вам жалованья на каждый курень по полторы тысячи золотых Украинских на каждый год, сверх прежнего годового жалованья».

Упродовж осені 1708 року - зими 1709 року Петро I буквально бомбив Січ листами із звинуваченням Мазепи та надсилав значні кошти для заохочення січовиків. Але всі ці заходи царя не мали успіху, бо ж запорожці були невдоволені політикою Москви: будівництво московських фортець на споконвічних угіддях запорожців (Богородицька, Новобогородицька, Кам'яний Затон), обмеження прав і вольностей Гетьманщини, передача Правобережної України Польщі. Тому після декількох військових рад на Січі запорожці прийняли рішення підтримати Мазепу. 27 березня 1709 року у

сотенному містечку Великі Будища (нині село Диканського району Полтавської області) запорожці на чолі з кошовим отаманом Костем Гордієнком приєдналися до українсько-шведського союзу. Це, за визначенням відомого українського історика Олександра Оглоблина, «було справжнім тріумфом політики І. Мазепи. Під зверхньою владою гетьмана Мазепи з'єднувалася знову велика частина української території – Лівобережжя, Правобережжя й Запоріжжя... Гетьманові нарешті вдалося подолати вічну запорозьку опозицію й дістати підтримку цього азилу української вольности». Дійсно, це один із небагатьох випадків у вітчизняній історії, коли різні за уподобаннями політичні сили об'єдналися заради визволення України з-під московського ярма.

Приєднання запорожців до українсько-шведського союзу збільшило чисельно союзну армію, спричинило повстання у південних сотнях Полтавського полку супроти московського війська.

Запорожці були активно задіяні шведським командуванням у бойових діях під Полтавою, взяли вони також безпосередню участь у Полтавській битві. Після баталії запорожці забезпечили відхід, переправу через Дніпро і супровід степом союзній армії (шведів і козаків). На еміграції запорожці були реальною військовою потугою, на яку опирався гетьман Пилип Орлик для реалізації державницьких планів.